

Ο ΓΑΥΠΤΗΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΔΑΣΟΥΣ

[Διήγημα]

[Συνέχεια και τέλος]

Ότε δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἦν πλήρης ἀθυμίας. Ἐν τοσούτῳ ὁ κ. Δὲ Ριόλ ἐξετέλεσε τὴν ὑπόσχεσίν του· ἐσύστησε πανταχοῦ τὸν νέον Γερμανόν, τὸν ἐσχέτισε μὲ τοὺς συλλογεῖς καὶ τεχνημπόρους, οἵτινες τῷ ἐχορήγησαν ἄπειρον ἐργασίαν. Οὐδέποτε ὁ Ἑρμάνος ὑπῆρξε τόσῳ πλούσιος, ἀλλὰ τὰ πλούτη ταῦτα τὰ ἐξηγόρασε μὲ τὴν ἐλευθερίαν του. Τῷ προσδωρισθῆσαν τὰ ἀντικείμενα τῶν ἔργων του, καὶ οὕτω καθίστατο οὕτως εἰπεῖν ἐκτελεστής καὶ ὄχι ποιητής.

Τοῦτο ἦτο δι' αὐτὸν νέα θλίψις δρυμεῖα· μέχρι τοῦδε ἡ χεὶρ του ἠκολούθει τὰς ἐμπνεύσεις τῆς φαντασίας του, αἱ στιγμιαῖαι ἐντυπώσεις του, ἀπετυπώνοντο ἐπὶ τῶν ἔργων του, εἰργάζετο ὅπως ἡσθάνετο, ὅπως ἐβλεπε, μόνον ἡδονὴν ἔχων, νὰ παριστᾷ τὰ ὅσα ἀπετύπωνεν εἰς τὸν νοῦν του. Ὡς τὸ ἀνεξάρτητον πτηνὸν εἶχε συνειθίσει νὰ πετᾷ πρὸς τὸν οὐρανόν· ἥδη ἡσθάνετο ὅτι ἐνεκλειετο εἰς στενὸν καὶ περικυκλωμένον κύκλον!! Τὴν θείαν ἐμπνευσιν διεδέχθη ἡ μισθωτὴ ἐργασία, καὶ κατὰ πρῶτον ἐγνώρισεν ὅτι ἡ ἀποστροφή, ἡ δυσαρέσκεια, δύνανται νὰ συνυπάρξωσι μὲ τὴν ἐργασίαν.

IV

Πρῶταν τινα ἔνθ' ὁ Ἑρμάνος ἐτελείωνεν ἐν ἀγαλματιον παραγγελθὲν, εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του ὁ ἐφημεριδογράφος ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον εἶχε γνωρίσει πρὸ ἑνὸς μηνὸς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Δὲ Ριόλ.

Ὁ Κάρλος Δουβέρτος (οὕτως ὠνομάζετο ὁ ἐφημεριδογράφος) ἔφερον εἰς τὸν Ἑρμάνον τὴν ἐφημερίδα εἰς ἣν εἶχε καταχωρίσει τὸ προὑποσχεθὲν εἰς αὐτὸν ἄρθρον.

— Ἀγνοῶ ἐνθάδε εὐχαριστηθῆς, τῷ λέγει, ἀλλ' ὅμως ἡ ἀναγνώσις αὐτοῦ συνεκίνησε πολλοὺς ἀναγνώστας.

— Εἶμαι περίεργος νὰ ἴδω τί ἡδυνήθητε νὰ εἴπητε περὶ ἀφανοῦς γλύπτου, ὁποῖος εἶμαι ἐγώ, εἶπεν ὁ Ἑρμάνος λαβὼν τὴν ἐφημερίδα.

— Ἐλπίζω ὅτι σὰς ἐξωγράφισα καλῶς, ἀναγνώσατε τὸ ἀρθρίδιόν μου...

Ὁ Κλόφφερ πλησιάζας εἰς τὸ παράθυρον ἀνέγνωσε τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἄρθρον. Ἦτο φαντασιώδης τις σύνθεσις, εἰς ἣν ἐπὶ προφάσει ν' ἀναλύσῃ τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἀναγνώστου γλύπτου, ὁ Κάρλος Δουβέρτος διηγεῖται ἄπειρα τεράστια καὶ ποιητικὰ συμβάντα τοῦ βίου τοῦ τεχνίτου, πρωτοφανῆ καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸ δημόσιον.

Ὁ Κάρλος Δουβέρτος παρετήρησε τὴν ἐκπληξιν τοῦ νέου Γερμανοῦ.

— Ἥμην βέβαιος! ἀνέκραξε γελῶν ἰδοὺ βιογραφία τὴν ὁποίαν οὐδὲ ὠνεῖρεύθητε ποτὲ, νομίζω· σὰς παριστᾷ ὡς ἓνα τῶν ἡρώων τοῦ Ὁρμάνου.

— Καὶ τῷ ὄντι, εἶπεν ἀπορῶν ὁ Ἑρμάνος, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὸν λόγον...

— Ἡ αἰτία, φίλε μου, εἶνε ἡ ἀνοησία τοῦ κοινοῦ, μὴ εὐαρεστούμενου παρὰ εἰς τὰ τερατώδη διηγήματα· καὶ διὰ τὰ ἐλκύσῃ τὴν εὐνοίαν του, τὴν προσηχὴν του, ὁ τεχνίτης πρέπει νὰ ἔχῃ ἰδίαν ἱστορίαν, διότι ἐὰν ὁμοιάζει μὲ τὴν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, οὐδεὶς φροντίζει περὶ αὐτοῦ. Ἔστω βέβαιος ὅτι ἐὰν ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσω νέον τοῦ βίου μου στάδιον, θὰ ἀνηγγελομένη ὡς νέος Γάσπαρ Ἀουσερ (*) ἢ ὡς ἄγριος τις τῆς Παταγονίας, παρὰ ὡς υἱὸς τοῦ πατρὸς μου. Ἐνθυμηθεῖτε τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Παγανίνι· μεταξὺ τοῦ πλήθους, ὃ συνέφερε πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν, τὸ ἐν τρίτον μολὶς σκοπὸν εἶχε νὰ τὸν ἀκροασθῇ, οἱ ἐπιλοιποὶ ἔτρεχον μόνον καὶ μόνον ἵνα ἴδωσι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, τοῦ ὁποῖου τὰ ἀπίστευτα συμβάντα ἐκόσμουσαν τὰς ἐπιφυλλίδας, ἡ δὲ ἱκανότης του προήρχετο ἐκ συνθήκης αὐτοῦ μετὰ τοῦ Σατανᾶ.

— Τὸ ψεῦδος λοιπὸν εἶνε ἡ κριπὴς τῆς δόξης;

— Οὐχὶ τῆς δόξης, ἀλλὰ τῆς φήμης, φίλε μου. Ἡ δόξα χωρεῖ ἐν σιγῇ εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τάφον ἀναζητεῖ τοὺς ἐνδόξους ἄνδρας. Πιθανὸν νὰ σὰς ἀνεκάλυπτεν εἰς τὰ βάθη τοῦ Μαύρου Δάσου σας, καὶ πάραυτα ἡ καὶ μεθ' ἑκατὸν ἔτη ἐνεχάραττε τὸ ὄνομά σας εἰς τοὺς αἰωνίους τῆς πίνακας· ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ δόξης, πρόκειται περὶ βαλαντιῦ. Αἱ τέχναι εἶνε ὡς τὰ ἐμπορεύματα, ἀπαιτοῦν καὶ αὐταὶ κήρυκα ἀπαιτοῦντα τοὺς ἀγοραστάς· ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἴδῃς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀρθρίδιόν μου. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ θυμὸς τῆς οἰκίας εἰσῆλθε καὶ εἰδοποίησε τὸν Ἑρμάνον, ὅτι ὁ κ. Λόριος ἐπεθύμει νὰ τὸν ἴδῃ.

— Ὁ κ. Λόριος! Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ κ. Δουβέρτος, ἰδοὺ ὅτι σὰς ἔλεγον... ἀνέγνωσε τὴν ἐφημερίδα μου, καὶ σπεύδει νὰ σὰς δώσῃ ἐργασίαν.

— Εἶνε δυνατόν;

— Βεβαίωτατον· ἀλλ' ἔσο προσεκτικὸς! Ὅσον ἀδρότερα σὲ μισθώσῃ, τοσοῦτο μᾶλλον θέλει σὲ ἐκτιμῇ.

Ὁ ἔμπορος εἰσῆλθε τῷ ὄντι καθὼς προεῖπεν ὁ Κάρλος Δουβέρτος. Ἦρχετο νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὸν Ἑρμάνον περὶ τινος ἐργασίας· ἀλλ' ἐξέπληγνεν ὅτε εἶδε τὸ πενιχρὸν δωμάτιον τοῦ νέου γλύπτου, καὶ μὲ ἀδιαφορίαν ἐπαρατήρει γλυφὰς τινὰς τὰς ὁποίας τῷ ἐδείκνυσεν οὕτως. Ὁ κ. Κάρλος Δουβέρτος ἐπαρατήρησε τὴν μεταβολὴν τοῦ ἐμπόρου καὶ λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν.

— Σήμερον, κ. Λόριε, ἡ ἡμέρα εἶνε κακὴ, δὲν δύνασθε νὰ ἴδῃτε καλῶς τὰ ἔργα ταῦτα καὶ ἐπομένως νὰ τὰ κρίνετε δεόντως· ἐὰν ὅμως λάβετε τὸν κόπον νὰ μεταβῇτε εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ κυρίου Ἑρμάνου Κλόφφερ...

— Ἄ... ἀνέκραξεν ὁ ἔμπορος διακόπτων τὸν κ. Δουβέρτον, ὁ κύριος ἔχει ἐργοστάσιον;

— Μάλιστα. Τὸ ἐπιδιορθώνουσιν... ἔνεκα τού-

(*) Παιδίον εὐρεθὲν ἐν Γερμανίᾳ εἰς ἄγριαν κατάστασιν.

του κατοικεῖ προσωρινῶς εἰς τὴν πένιχράν ταύτην καλύβην· ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχῃ τὸ λαμπρότερον οἶκον Περσίνου τεχνίτου... δηλαδή, μικρὸν παλάτιον, τρεῖς χιλιάδας φράγκα ἐνοίκιον!! Σήμερον οἱ τεχνῖται ζῶσιν ὡς ἡγεμόνες.

— Καὶ ἡμεῖς εἴμεθα οἱ τραπεζίται των, ἐπρόσθεσε μειδιῶν ὁ κ. Λόριος.

— Ἡ μᾶλλον εἴθε οἱ δανεισταὶ των, οἱ ἐπιστάται των... διὰ τῶν ἔργων των ἡμεῖς πλουτίζετε... δὲν εἶνε καιρὸς νὰ φυλακώμεν. Ἐρμάνε, γνωρίζεις ὅτι μᾶς περιμένει ὁ τεχνέμπορος Βιάλ... τελείωσε τὴν ὑπόθεσίν σας μὲ τὸν κύριον...

Ὁ κ. Δουβέρτος εἶχεν ὁμιλήσει μὲ τοσαύτην θετικότητά καὶ ἐτοιμότητά πνεύματος, ὥστε ὁ Κλόφφερ ἦτον ἔκθαμβος. Ὁ δὲ ἔμπορος εἶχε γεῖνει πάντῃ διάφορος ἀπ' οὗ ἤκουσε ὅσα τῷ εἶπεν ὁ Κάρολος Δουβέρτος καὶ συμφωνήσας μὲ τὸν Ἐρμάνον περὶ τινων ἔργων πρὸς μέγα ὄφελος τοῦ τελευταίου, ἀνεχώρησε μὲ μεγίστην εὐγένειαν, ἀποχαιρετῶν τὸν γλύπτην.

Μόλις ἐξῆλθεν ὁ ἔμπορος, καὶ ὁ κ. Δουβέρτος ἐπεσεν ἐπὶ τινος ἀνακλίντρον καγχάζων.

— Μὰ τὸν Θεόν! τί κωμωδία εἶνε αὕτη; καὶ τί τῷ εἶπατε; εἶπεν ὁ Ἐρμάνος.

— Δὲν εἶνε καθ' ὅλου κωμωδία φίλε μου, ἀπήντησε ὁ ἐφημεριδογράφος, ὁμίλησα ἀληθέστατα· ἐπειδὴ ἐν δὲν ὑπάρχει τὸ ἐργοστάσιον περὶ τοῦ ὁποίου τῷ εἶπον, πρέπει ὅμως ἀφελῶς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν νὰ ὑπάρξῃ.

— Δὲν ἐννοῶ διατί...

— Ὡ φίλε μου! εἶσαι ἀφελῆς, δὲν εἶδες ποῖαν κακὴν ἐντύπωσιν ἐπροξένησε τὸ δωμάτιόν σου εἰς τὸν τίμιον ἐκείνον ἔμπορον; ἦτον ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ συμφωνήσῃ μετὰ σοῦ.

— Ἀλλὰ ποῖαν σχέσιν ἔχουσι τὰ ἔργα μου, μὲ τὸ δωμάτιόν μου;

— Θεέ μου! εἶσαι τέλειος Γερμανός! δὲν ἐννοεῖς ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος, οὔτε τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις, οὐδ' αἰσθησιν τοῦ καλοῦ ἔχει διὰ νὰ κρίνῃ τὰ ἔργα σου· πρὸς τούτοις ἀδιαφορῶν οὗτος περὶ τῆς τελειότητος τοῦ ἔργου, ζητεῖ ἀπλῶς τὰ ἔργα τοῦ τεχνίτου τοῦ συρμού, ἵνα δυνήθῃ νὰ τὰ πωλήσῃ ἀδρῶς· καὶ ἡ εὐπορία εἶνε τὸ προδηλότατον σημεῖον τῆς ἐπιτυχίας ἐξ ὧς τεχνίτου. Λησμονεῖς πάντοτε Ἐρμάνε, ὅτι δὲν εἶσαι πλέον εἰς τὸ Μαῦρον Δάσος ἐργαζόμενος τὰ τῆς φαντασίας σου, ἀλλ' εἰς τοὺς Παρισίους ἐργαζόμενος κατὰ τὴν διαθέσιν τῶν ἄλλων.

— Ὡ! ἔχετε δίκαιον, εἶπε στενάζων βαθέως ὁ Ἐρμάνος.

— Ὡς συνήθης... εἶνε καὶ τοῦτο σπουδὴ ὡς πᾶσα ἄλλη. Πρὸς τούτοις δὲν δύνασαι νὰ ζήσης μακρὰν τοῦ κόσμου, πρέπει νὰ συγχάζῃς εἰς τὰ θέατρα, εἰς τοὺς χοροὺς κτλ.

— Τοιοῦτοτρόπως, δὲν ἀρκεῖ ὅτι περιορίζομαι εἰς τὴν ἐργασίαν μου, ἀλλ' ἀναγκάζομαι νὰ ζῶ κατὰ τὴν βίλην τοῦ κόσμου καὶ ὄχι κατὰ τὴν ἰδικήν μου.

— Τὸ πᾶν Ἐρμάνε συνίσταται εἰς τὴν ἐπιτυχίαν·

ἀπὸ τοῦδε δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃς ἄλλο, εἰμὴ τίνι τρόπῳ νὰ γίνῃς τὸ ἀντικείμενον τῶν συνδιαλέξεων.

V.

Ὁ Κλόφφερ προτεπάθησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς συμβουλὰς τοῦ Δουβέρτου, καὶ ἐντὸς ὀλίγου εἶδε τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν. Ὀλίγοι μῆνες μόνις εἶχον παρέλθει καὶ ἀπέκτισε γιγαντιαίαν φήμην, καὶ ἐπομένως ἡ τιμὴ τῶν ἔργων του κατέστη ὑπέρογκος. Τὸ ἄρθρον τοῦ Δουβέρτου ἐθεωρήθη πραγματικὴ βιογραφία τοῦ Ἐρμάνου Κλόφφερ, τὸ ὄνομά του πανταχοῦ διεσαλπίζετο. Εἰς τὸ θέατρον ἐδακτυλοδεικτεῖτο, μακρόθεν συνδιελέγοντο περὶ τῶν συνειθῶν του καὶ ἰδεῶν του· ἐν ἐνὶ λόγῳ οἱ λόγοι τοῦ Δουβέρτου ἐπραγματοποιήθησαν. Ὁ Ἐρμάνος ἐγειρόμενος ἀνεπαισθῆτως εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης, ἐμέθυσε ἀπὸ τὴν χαρὰν του, καὶ ἡ ὑπερηφάνεια διεδέχθη τὴν ἀθλιότητά του. Ἐξεθειάζετο τόσῳ ἡ εὐφροσύνη του, ὥστε ἐπέσθη καὶ αὐτὸς περὶ ταύτης καὶ προσεδέχθη τὴν γενικὴν εὐφημίαν ὡς δίκαιον πρὸς αὐτὸν ἔπαινον.

Κατὰ δυστυχίαν ἡ ἐπιτυχία του (ὡς πάντοτε) ἠρέθισε τὸν φθόνον· εἶχε γευθῇ τῆς γλυκύτητος τῆς ἐπιτυχίας, ἔμελλε νὰ γνωρίσῃ καὶ τὰς πικρίας τῆς.

Δηκτικοτάτη ἐπίκρισις τοῦ ἔργου του κατεχωρήθη εἰς ἐφημερίδα ἀντίπαλον τοῦ Δουβέρτου· ἄπειρα λάθη ἐσχολιάζοντο εἰς ἐκείνην τὴν διατριβὴν μὲ μεγάλην πικρίαν, καὶ ἐσατυρίζοντο τὰ ἐλαττώματά του, ὡς ἀποτελέσματα τῆς αἰσχροκερδίας.

Αἱ κατηγορίαι αὗται προσέβαλον καιρίως τὸν Ἐρμάνον. Οἱ ἐχθροὶ του τὸ ἔμαθον, καὶ καθ' ἐκάστην ὁ νέος γλύπτης ἐβλεπε τὸ ὄνομά του σατυριζόμενον εἰς τὰς ἐφημερίδας. Δὲν ἤρουντο οἱ ἐχθροὶ του εἰς τὴν ἐξέλεγχσιν μόνον τῶν ἔργων του, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀτόμου του, προτεπάθουν νὰ τὸν δείξωσι καὶ κατὰ τοὺς τρόπους γελοῖον. Τοιαῦτα καταδρομὴ ἀπέλπιζε τὸν Ἐρμάνον καὶ ἤθελε νὰ ἐκδικηθῇ· ὁ δὲ Δουβέρτος τῷ ἔλεγε:

— Σὲ θαυμάζω, Ἐρμάνε, δὲν ἤξευρες ὅτι τοιαῦτα εἶνε τὰ παρεπόμενα τῆς ἐπιτυχίας, τῆς φήμης, τοῦ κλέους; Τί παράδοξον εὐρίσκεις, ὅτι οἱ ἐχθροὶ σου μεταχειρίζονται τὰ αὐτὰ μέσα διὰ νὰ σὲ καταστήσωσι γελοῖον, ὅποια μετεχειρίσθησαν οἱ φίλοι σου ἵνα σὲ προάξωσι; Πλούτει καὶ ἀδιαφόρει.

Ματαίως ὁ Κλόφφερ ἀνθίστατο κατὰ τῶν προσβολῶν τούτων, ματαίως προσεπάθει ν' ἀμεριμνᾷ διὰ τὴν καταδρομὴν. Ἡ ψυχὴ του εἰθισμένη εἰς ἀφανὴ γαλήνην, προτεβλήθη καιρίως, ὥστε ἠσθένησε βαρύνως καὶ μόνον ἡ ἰκανότης τῶν ἱατρῶν προέλαβε τὸν θάνατόν του. Ὁ κ. Δὲ Ριὸλ τὸν ἐπέισε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν πάσχουσαν υἱεὶάν του.

Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του ἦτο πλήρης υἱεὶας καὶ δυνάμεως καὶ ἔσπευδε ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν του· ἀλλ' ὅταν παρουσιάσθη εἰς τοὺς ἐμπόρους, οὗτοι μόνις ἠθέλησαν νὰ τὸν γνωρίσωσι, διότι πιλοπλάστη τις πρὸ ὀλίγου ἀφίχθεις ἐκ Φλωρεντίας, ἦτον ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας. Ὁ Ἐρμάνος διευθύνθη πρὸς τὸν Δουβέρτον, εἰς

ὃν διηγῆθη τὸν τρόπον τῶν ἐμπόρων. Ὁ ἐφημεριδογράφος ἐκίνησε τοὺς ὄμους του καὶ εἶπε :

— Τί δύναμαι νὰ σὲ ὠφελήσω Ἑρμάνε ; σὺ πταίεις, ἡ ἐπιτυχία ὁμοιάζει τὴν εὐκαιρίαν, πρέπει νὰ ἤξεύρῃ τις νὰ ὠφελεῖται ἀπὸ αὐτὴν· ἐξ μῆνης ἀπουσίας ἀρκοῦσι διὰ νὰ λησμονηθῇ τις· ἔκαμες κάκιστα ν' ἀναχωρήσῃς.

— Ἡ ὑγεία μου τὸ ἀπῆτει.

— Ὁ ἄνθρωπος τοῦ συρμοῦ, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀσθενῇ, ἡ κοινωνία μας ὁμοιάζει ἐδραν ἐφ' ἧς κάθεται εἷς, καὶ περίξ αὐτῆς εἰσὶ χιλιάδες κεκοπιακότες· ἐὰν ὁ ἐπὶ τῆς ἐδρας ἀποσυρθῇ καὶ διὰ πέντε μόνον λεπτὰ, ἄλλος τὸν ἀντικαθιστᾷ.

— Δὲν δύναμαι ν' ἀναλάβω τὴν προτέραν μου φήμην ;

Ὁ Δουβέρτος ἔσεισεν ἀπορατικῶς τὴν κεφαλὴν του.

— Τὸ ἄτομόν σου, τὸ ὄνομά σου, εἶνε γνωστὰ, τὰ ἔργα σου ἐπίσης. Ἡ συμπαθητικὴ ἐκείνη περιέργεια ἣτις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ὑπόληψιν, μὲ τὸ σέβας πρὸς τὴν ἀξίαν, ἐσβέσθη δι' ὑμᾶς· θεωρεῖσθε ἤδη ὡς νεκρός...

— Ἀλλ' εἶνε τρομερόν ! .. ἀνέκραξεν ὁ Ἑρμάνος, ἐν ἔτος ἀπουσίας ἀρκεῖ . . .

— Νὰ σᾶς ἀφαιρέσῃ, εἶπεν ὁ Δουβέρτος διακόπτων τὸν Ἑρμάνον, ὅσα ἀπηλαύσατε εἰς ἐν ἔτος . . . διατί σᾶς φαίνεται παράδοξον ; . . . ὁ συρμὸς πρέρχεται μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα, μ' ὅσῃ καὶ διαδίδεται . . .

— Ἀλλὰ τί νὰ κάμω τώρα ;

— Γίνου ζωγράφος, ποιητὴς καὶ κωμωδοποιός, τοιαύτη ἀναμόρφωσις δύναται ἴσως νὰ σᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ κοινοῦ.

Ὁ Ἑρμάνος οὐδὲν ἀπήντησε καὶ ἀπῆλθε. (Δὲν ἐπίστευσεν ὅμως ὅσα ὁ ἐφημεριδογράφος Δουβέρτος τῷ εἶχεν εἰπῆ) . . .

— Ἀρκεῖ ὅσον ἐταπεινώθην, ψυθιρίζων μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· ἄς ἐπιστρέψω εἰς τὰ δάστη μας.

Ἐξῆλθεν ἐκ Παρισίων ἀπὸ τὴν ἰδίαν πύλιν, δι' ἧς πρὸ τεσσάρων ἐτῶν εἰσῆλθεν· ἀλλὰ φεῦ ! . . τότε μὲν ἦτο πλήρης ἐλπίδων, εὐτυχῆς, νέος καὶ ἀκμαῖος, τώρα δὲ ἀπῆρχετο ἀπηλπισμένος, γέρων καὶ κακίως πληγείς.

VI.

Ἡ ὁδοιπορία ὑπῆρξεν ἐπιπονωτάτη εἰς τὸν Ἑρμάνον. Ὁ παρισινὸς βίος τὸν εἶχε ἐκθυλύνει δὲν ἦτο πλέον ἡσυχνέμενος εἰς τὸ νὰ διατρέχῃ μεγάλα διαστήματα· ἠναγκάζετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ν' ἀναπαύεται. Ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ χωρίου του, ἔγραψε πρὸς τὴν μητέρα του, εἰδοποιῶν αὐτὴν περὶ τῆς ἐλευσεώς του. Καθεὶς δύναται νὰ ὑποθέσῃ τὴν χαρὰν τῆς μητρός του, ὅταν ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ υἱοῦ της. Ἀλλ' ἐμετριάσθη ἡ χαρὰ της ὅταν εἶδε τὴν ἀλλοίωσιν αὐτοῦ. Ἐνόησε καλῶς ἰδοῦσα τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου του, ἀπὸ τὴν μελαγχολικὴν ὄψιν του, ὅτι οἱ σκοποὶ του ἀπέτυχον καὶ ὅτι ἡ ἐπιστροφή του ἦτο μᾶλλον ἀποτέλεσμα τῆς ἀπελπισίας παρὰ τῆς

πρὸς αὐτὴν ἀγάπης του. Δὲν τὸν ἐξήτασεν οὐδαμῶς ἀλλ' οὗτος προσπίπτων εἰς τὰς ἀγκάλας της, τῇ εἶπε :

— Μητέρα ! ἰδοὺ ἦλθον . . . δὲν θέλω πλέον σὲ ἐγκαταλείψαι· αἱ λέξεις αὗται συνεκίνησαν αὐτὴν, καὶ κατέβαλεν ὅλας τὰς δυνάμεις της, ὅπως διασκεδάσῃ τὴν λύπην του.

Οὐδὲν ἠδύνατο ν' ἀνακουφίσῃ τὰς ὀδύνας του. Ἡ Δωροθέα εἶδεν ὅτι μάταιαι ἦσαν αἱ προσπάθειαι της. Ὁ Ἑρμάνος ὅσημέραι ἐγένετο μελαγχολικότερος, καὶ ἀσθενέστερος καὶ ἐν τέλει δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ τῆς καλύβης. Ἐπρόμαζεν ἡ μήτηρ του, καὶ ἔσπευσε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τοῦ ἱατροῦ.

Οὗτος παρετήρησε μὲ προσοχὴν τὸν Ἑρμάνον, τὸν ἐξήτασε λεπτομερῶς, καὶ τῷ ἐτύσθητε ἀνάπαυσιν καὶ διασκέδασιν. Ἡ Δωροθέα ἠκολούθησε τὸν ἱατρὸν ὅταν ἐξῆλθε τοῦ δωματίου τοῦ υἱοῦ της.

— Εἰπέτε μοι ἱατρὲ, τῷ λέγει, παρατηροῦσα αὐτὸν κατὰ πρόσωπον, εἰπέτε μοι ἀληθῶς εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκεται ὁ υἱός μου, ὑπάρχει ἐλπίς σωτηρίας ;

Ὁ ἱατρὸς δὲν ἀπήντα ἀλλ' ἐφάνετο τεταραγμένος.

— Τὴν ἀλήθειαν ! εἰπέτε μοι, τὴν ἀλήθειαν, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ! ἀνέκραξεν ἔξω φρενῶν ἡ δύστηνος μήτηρ.

— Τὴν ἀλήθειαν ; ἐψέλλισεν ὁ ἱατρὸς.

— Τὴν ἀλήθειαν ! σᾶς ὀρκίζω, τὴν ἀλήθειαν ! τὴν ἀλήθειαν ! !

— Τότε . . . τότε . . . ὑπάγω νὰ εἰδοποιήσω τὸν ἱερέα . . .

Ἡ Δωροθέα ἄφησε φωνὴν μεγάλην καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

Τὴν ἐπαύριον ἦλθεν ὁ ἱερεὺς ἐπὶ προφάσει νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἑρμάνον ἐργασίαν τινά· ἀλλ' ὁ Ἑρμάνος ἐμετρίασε πικρῶς· αἰσθανόμενος δὲ τὴν πρόδοον τοῦ πάθους ἠννόησε τὸν σκοπὸν τῆς ἐλευσεώς του. Τότε ἐξομολογηθεὶς διηγῆθη εἰς αὐτὸν τ' ἀνωτέρω. Ὅτε ὁ ἱερεὺς ἠθέλησε νὰ τὸν παρηγορήσῃ, ὁ Ἑρμάνος διακόπτων αὐτὸν τῷ εἶπεν :

— Ἡ λύπη μου ἀνεκουφίσθη, κύριε· καθ' ἣν στιγμὴν μέλλω ν' ἀποθάνω, ἡ ἀλήθεια ἐγίνε προφανής· ὅ,τι μοι συνέβη, δικαίως συνέβη. Παρήτησα τὰς αὐλούς ἡδονὰς τῆς τέχνης διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ πλούτου, διὰ τὰς ματαιότητας τῆς δόξης· ἐθυσίασα τὴν ἡσυχον εὐτυχίαν μου, τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης μου, διὰ φιλοδοξίαν ἀκάθεκτον. Ἐπρεπε κατὰ δίκαιον λόγον καὶ νὰ τιμωρηθῶ . . . Εἶθε τὸ παράδειγμά μου νὰ διδάξῃ ἄλλους ! Ἐὰν ἄλλος τις δελεαζόμενος ἀπὸ ματαιὰς ἐλπίδας θελήσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ βουναῖά μας, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, διηγῆθητι εἰς αὐτὸν, κύριε, τὴν ἱστορίαν μου, εἰπέτε του πόσον εἶνε ἀκανθώδης ἡ ὁδὸς τῆς ἐπιτυχίας, ἣτις δὲν καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον οὔτε εὐτυχέστερον, οὔτε καλλήτερον· ἐν τέλει συμβουλεύσατε τον νὰ καλλιεργήτῃ τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν του, οὐχὶ διὰ τὰ κέρδη, ἀλλὰ διὰ τὸ καθῆκον· «ἐπειδὴ ἡ ἀληθὴς εὐτυχία εἶνε μερὶς μόνον τῶν ἀφελῶν ψυχῶν».

ΑΛΕΚΟΣ ΣΦΟΙΝΗΣ.